

Demir in lastig parket door “zweem van belangenvermenging” statiegeldsysteem

20 JANUARI 2023

Nieuwssite Apache toonde vorige week aan dat de plannen voor de uitrol van een digitaal systeem voor statiegeld niet alleen uit de koker komen van de sectorverenigingen Fost Plus, Comeos en Fevia, maar ook recht in de kaarten spelen van Unbox, een bedrijf waar enkele (ex-)N-VA'ers aan het roer staan. De kwestie kwam ter sprake tijdens de plenaire zitting van het parlement, waar de parlementsleden volledige transparantie eisten van minister Demir.

Lees meer over: [zwerfvuil](#)

Het was Apache die de bal aan het rollen bracht. De onderzoeksjournalist van de nieuwssite doet in zijn artikel uit de doeken hoe het statiegeldplan geënt is op de belangen van een bedrijfje genaamd Unbox. De eigenaar van dat bedrijf is Erik Saelens, in een vorig leven de marketingman van N-VA. En sinds enkele maanden zetelt ook Europarlementslid Johan Van Overtveldt (N-VA) in de raad van bestuur van Unbox.

Bocht

Keren we even terug naar september 2022. In een aflevering van het Play 4-programma 'De Tafel van Vier' stelt minister Demir dat een systeem van statiegeld om de zwerfvuilproblematiek in de dijken “onvermijdelijk” is. Met deze uitspraak maakte ze een bocht van 180 graden in het dossier van statiegeld, waar ze voorheen steeds op de rem bleef staan. Terwijl milieuorganisaties en oppositiepartijen Vooruit en Groen in eerste instantie opgetogen reageerden, verdween hun enthousiasme snel wanneer bleek dat er zou gekozen worden voor een digitaal systeem waarbij burgers hun blikjes en flessen moeten scannen via een app om het statiegeld terugbetaald te krijgen. Volgens de organisaties en oppositiepartijen zou zo'n systeem de introductie van statiegeld drastisch vertragen en blijven er veel vragen over privacy, fraude en toegankelijkheid omdat niet elke burger toegang heeft tot digitale applicaties.

Los van de kritiek van milieuorganisaties, wijst Apache op het feit dat een digitaal systeem eigenlijk al bewezen heeft dat het niet werkt. In de zomer van 2021 introduceerde stad Antwerpen een proefproject met de naam 'De Click', geleverd door Unbox. Burgers moesten hun blikjes en flessen scannen voordat ze in de openbare vuilnisbak gegooid werden. In ruil krijgen ze 'Circular Ucoins', waarmee ze bij lokale handelaars hun aankopen konden doen. Een jaar later moest het stadsbestuur echter vaststellen dat het systeem compleet geflopt was waardoor de plannen naar de prullenmand verwezen werden.

Blueprint

Waarom dan toch kiezen voor een digitaal systeem? Het waren de sectororganisaties die consultancybureau PwC de opdracht gaven om een studie uit te voeren naar de haalbaarheid van een digitaal statiegeldsysteem. De sector staat niet te springen om een klassiek systeem van terugname door winkels in te voeren wegens “te duur, oneerlijk en asociaal”, zo stelde [Comeos](#) onlangs. Bovendien zou het het succes van de blauwe zak ondergraven, vinden ze.

De PwC-studie leverde een 'blueprint' af voor een digitaal systeem. De technologie waarop het systeem zou gebouwd worden, is dezelfde als het gefaalde Clicksysteem van de firma Unbox.

Wanneer parlementairen herhaaldelijk de vraag stellen om de studie te krijgen, wordt hen hoogstens een samenvatting bezorgd met het argument dat de studie een "intern werkdocument is". In die samenvatting wordt nergens melding gemaakt van Unbox.

Kettingreactie

De inkt van het Apache-artikel was nog niet droog, of een persbericht van het kabinet van Demir werd de wereld in gezonden. Daarin werd benadrukt dat Demir de sectororganisaties terugfluit en dat "het geen optie is dat slechts één bedrijf de proefprojecten voor digitaal statiegeld zou uitvoeren. Dat is een 'no pasaran'".

Verder in het persbericht staat te lezen: "Gisteren (na de publicatie van het Apache-artikel, red.) geraakte bekend dat de sectororganisaties ook voor de proefprojecten exclusief willen samenwerken met Unbox. De minister moest dat uit de media vernemen, maar heeft de sectororganisaties intussen teruggefloten."

Die passage leverde een nieuwe polemiek op tussen Apache en het kabinet-Demir. Apache beweert namelijk dat de minister wel degelijk op de hoogte was van het feit dat Unbox nauw betrokken is bij het voorstel van het digitale systeem. De nieuwssite kon naar eigen zeggen correspondentie inkijken tussen het kabinet en de bevoegde parlementaire commissie waaruit blijkt dat minister Demir de studie al op 19 december 2022 in handen kreeg van de sectororganisaties. "Die feitelijke vaststelling leert dat het kabinet op de hoogte was van de samenwerking tussen de sector en Unbox, het bedrijf waar haar partijgenoten achter schuil gaan. Nochtans beweert ze daarover in het persbericht het tegendeel", aldus Apache.

Transparantie

Tijdens de plenaire zitting van het Vlaams parlement van 18 januari kreeg minister Demir enkele vragen voorgeschiedeld over de kwestie van Mieke Schauvliege (Groen) en Steve Vandenberghe (Vooruit). Beide parlementsleden hekelen het feit dat de minister zich "liet (mis)leiden door de verpakkingindustrie", dat de studie onrealistisch is en dat de parlementsleden buitenspel werd gezet door hen de studie niet te bezorgen.

In haar antwoord stelt minister Demir dat er "rook gecreëerd wordt waar geen vuur is". Ze benadrukt dat de invoering van het statiegeldsysteem er komt op basis van de slechte zwerfvuilmcijfers en niet op basis van de studie. "We hebben beslist om het digitaal systeem een kans te geven om zich te bewijzen", klinkt het. "De blauwe zak werkt goed. Als we binnenkort tegen de mensen moeten zeggen dat ze met hun blauwe zak naar de winkel moeten rijden, vol met flesjes en blikjes die men niet plat mag duwen, dan weet ik niet wat het resultaat daarvan zal zijn."

Ze voegt er nog aan toe dat er geen exclusiviteitscontracten getekend zijn. "Als we willen landen met een digitaal statiegeldsysteem, als we het beste systeem eruit wil halen, zou het gek zijn om met één bedrijf te werken."

Gwenny De Vroe (Open Vld), die de commissie Leefmilieu voorziet, mengde zich ook in het debat met een duidelijke vraag naar transparantie. Ze was naar eigen zeggen zwaar teleurgesteld toen ze vernam via Apache dat er het één en ander gelekt was waarover ze als commissievoorzitter niets wist. "(...) Ik vind het respectloos dat we op 10 januari een gedachtewisseling hebben gehouden in de commissie, waarin wij vragen naar die volledige studie, en dat we die studie niet krijgen maar het via de media moeten vernemen. Dat kan niet, dat is respectloos ten opzichte van het parlement. En ik vraag met aandrang dat dit nooit meer gebeurt, want dat is een parlement onwaardig. Wij zijn verkozen door het volk, we hebben een controlefunctie en we zouden die functie heel graag toekomstgericht naar behoren kunnen uitvoeren", klinkt het scherp.

Plan B

In haar afsluitende repliek benadrukt minister Demir dat OVAM en haar diensten de pilootprojecten zullen overzien. Daarnaast komt ook een klankbordgroep waarin onder meer de milieuorganisaties zullen zitten die ook transparant alle informatie kunnen bevragen, delen, consulteren en analyseren. "En bovendien is ook heel duidelijk gezegd: vooraleer één of ander systeem wordt uitgerold, zal er een terugkoppeling zijn aan het parlement en de regering over die pilootprojecten en de bijhorende resultaten", aldus Demir. "(...) We zullen parallel ook een plan B voorbereiden, met het klassieke systeem dat we kennen. De bottomline is dat er in 2025 statiegeld ingevoerd zal worden."

Het debat in het Vlaams parlement kan je [hier herbekijken](#).

Lees de volledige artikelenreeks van Apache (betalend):

- [De helfies achter het digitaal statiegeld van Zuhal Demir](#)
- [Demir wist wel dat bedrijf van N-VA'ers achter digitaal statiegeld schuilgaat](#)
- [Unbox vraagt 'gecorrigeerd persbericht' over statiegeld van Demir](#)

Bron: Apache / Eigen verslaggeving

Belgium

Contact

T • [0473 59 41 39](tel:0473594139)

M • info@vilt.be

Volg ons op:

[screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/](https://www.facebook.com/vilt.nieuws/)

[screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws](https://twitter.com/vilt_nieuws)

[screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/](https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/)

[screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws](https://www.instagram.com/vilt.nieuws)